

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Sognekraft AS
Postboks 3
6891 VIK I SOGN

Vår dato: 04. MAI 2012
Vår ref.: NVE 200805498-6 ksk/khen
Arkiv: 312 /077.3A
Deres dato: 24.10.2008
Deres ref.: Sognekraft AS

Saksbehandler:
Kaja Henny Engebriksen

Avslag på søknad om konsesjon for bygging av Ingafossen kraftverk i Songdal kommune, Sogn og Fjordane - vedtak

NVE har vedtatt å avslå søknaden om konsesjon for bygging av Ingafossen kraftverk uten ytterligere saksbehandling. Begrunnelsen for vedtaket er at det planlagte kraftverket vil komme i konflikt med verneverdiene i vassdraget. Konsesjon kan ikke gis i strid med verneverdiene, jf. vannressursloven §§ 34 og 35, 1.ledd, post 5 og 8.

Bakgrunn

NVE har 24.10.2008 mottatt et utkast fra Sognekraft AS til søknad om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Ingafossen kraftverk i Sogndalselva. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 1 MW.

Vassdrag nr. 077/1 Sogndalselva er varig vernet gjennom verneplan IV (1.april 1993). Vassdraget ligger mellom Jostedalsbreen og Sognefjorden. Breer, elver og vann er viktige deler av et variert og kontraktsrikt landskap fra høyfjell til fjord. Stort naturmangfold er knyttet til geologiske prosesser og former, elveløp, botanikk, landfauna og vannfauna. Sogndalselva er lakse- ørretførende ca. 5 km opp fra sjøen og ferskvannsfaunaen er meget artsrik. Vannfaunaen i Sogndalselva er vurdert til å ha stor verneverdi.

I St.prp. nr. 75 (2003-2004) Supplering av Verneplan for vassdrag ble det foreslått å åpne for konsesjonsbehandling av kraftverk med installasjon inntil 1 MW i vassdrag som er vernet i Verneplan for vassdrag. Dette ble vedtatt av Stortinget den 18.02.2005, jf. vedtak nr. 240. En helt klar forutsetning for å gi konsesjon vil likevel være at verneverdiene ikke blir svekket, jf. § 35 punkt 8 i vannressursloven.

Planlagt utbygging

Sognekraft AS søker om tillatelse til å bygge Ingafossen kraftverk. Det omsøkte kraftverket vil utnytte et brutto fall på 24,3 m mellom kote 43,7 og 19,5 og lengde på berørt elvestrekning vil være 453 m. Inntaket er planlagt på toppen av vannfallet som kalles Ingafossen, på kote 43. Forbi de to fallene i

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Ingafossen er det tidligere etablert to fisketrapper. En terskel ligger på tvers av elva ved omsøkt inntak. Terskelen er planlagt rehabilitert og vil ha en høyde på 1 m for etablering av vannivå på kote 44. Terskelen og inntakskummen er tenkt utført i betong. Fra inntaket er det planlagt et borehull i fjellet under vegen (Rv 5). Videre ned til stasjonen er røret planlagt plassert mellom kommunal veg og Songdalselva. Rørgata vil bli 409 m lang og røret vil ha en diameter på 1,5 m. Planlagt installert turbineffekt i kraftverket er 1 MW og gjennomsnittlig årsproduksjon er beregnet til 4,9 GWh.

Maksimal slukeevne er oppgitt å være 4,95 m³/s, tilsvarende 45 % av middelvannføringen som er på 11 m³/s. Utbygger har planer om å slippe en minstevannføring på 2,5 m³/s i sommerhalvåret og 0,6 m³/s i vinterhalvåret. 5-persentilen i vassdraget sommer og vinter er henholdsvis 4,3 m³/s og 0,6 m³/s.

NVEs merknader

Kraftutbygginger i vernede vassdrag skal unngås der utbyggingen svekker verneverdiene i vassdraget, jf. vannressursloven § 35, post 5, 1. ledd. Det må imidlertid foretas en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, der det legges vesentlig vekt på de berørte verneverdiene. NVE legger særlig vekt på endringer i vannføringsregimet og naturinngrep i sin vurdering av hvilke virkninger kraftutbyggingen vil ha på verneverdiene.

Ingafossen kraftverk planlegges med en installert turbineffekt på 1 MW. Det er gitt åpning for å søke om mini- og mikrokraftverk på inntil 1 MW, dvs. mindre enn 1 MW. Dette er forhold som NVE kan påse blir ivarettatt gjennom konsesjonsvilkår ved en eventuell konsesjon.

NVEs vurdering

NVEs vurderinger bygger på informasjon gitt i utkast til konsesjonssøknad, fagrapporten for biologisk mangfold og andre tilgjengelige kilder som blant annet naturbase, verneplan for Sogndalselva (NOU 1991: 12B: Sogndalselvi) og gjeldende lovverk og retningslinjer. NVE mener at denne informasjonen er tilstrekkelig til å gjøre et vedtak i saken.

Sogndalselva er vernet gjennom St.prp. 118 (1991-1992) blant annet på grunn av store naturfaglige verdier og spennvidden av naturtyper. Som ferskvannslokalitet er nedre del av elva viktig da den er lakseførende og har oppgang av sjørret. Den lakseførende strekningen går fra fjorden og omkring 5 km oppover elva. Yngel har vært satt ut i vassdraget for å øke bestanden av anadrom fisk frem til 1994. Det fins en fiskehøl og en gytelokalitet på strekningen som får redusert vannføring som følge av kraftverket. Høyere opp i vassdraget finnes innlandsørret. Både Dalavatnet og Anestølvatnet har gode bestander og naturlig foryngelse. Det er i Samla plan og (Verneplan IV) konkludert med at vassdraget har stor verneverdi i fiskesammenheng og innenfor kriteriene som går på fauna i ferskvann, med stor diversitet og tetthet av evertebrat. Den berørte strekningen er etter DN håndbok 15 klassifisert som B, verdifull som ferskvannslokalitet i biologisk mangfoldssammenheng.

Nedbørsfeltet på ca 172 m² har flere rødlistearter, spesielt fugler, men det er bare oter (VU) som kan sies å benytte utbyggingsområdet direkte.

I verneplanen er følgende verneverdier vurdert:

• Geofag-	Stor verneverdi
• Botanikk-	Stor verneverdi
• Landfauna-	Meget stor verneverdi
• Vannfauna-	Stor verneverdi
• Kulturminneverdier-	Meget stor verneverdi
• Friluftsinnteresser-	Meget stor verneverdi
• Landbruksinteresser-	Stor verneverdi

Med et uttak på 45% av middelvannføringen på 11 m³/s vil elva bare ha minstevannføring i store deler av vintersesongen (1/10-30/4) i normale år. I tørre år vil elva ha minstevannføring fra slutten av august til begynnelsen av mai tolket etter kurver i hydrologisk rapport utarbeidet av NVE (Væringstad 2007). Ut fra varighetskurve for et middels år (1997) vil den berørte strekningen ha en lav vannføring eller minstevannføring 159 dager i året. Et stort antall dager med lav vannføring vil kunne føre til reduksjon av gyte- og oppvekstområder på berørt strekning.

Oppvandring

En utbygging kan ha flere negative virkninger for anadrom fisk. Laksen kan bli betydelig forsinket eller hindret i sin oppvandring til gyte- og oppvekstområder oppstrøms tiltaket som følge av etablering av terskel og redusert vannføring på utbyggingsstrekningen. Lav vannføring i oppvandringsperioden vil skape stor forskjell på vannføringen ved utløpet til kraftverket. Det er fare for at fisk blir stående nede ved utslippspunktet og hindres i videre vandring oppover elva. Det er også fare for kondisjonstap for individer som står å stanger ved kraftverksutløpet. Den lakseførende strekningen strekker seg ca. 4 km oppstrøms inntaket.

Utvandring

NVE mener at utbyggingen vil være kritisk for utvandring av smolt ved lave vannføringer. I perioder uten overløp i inntaksdammen vil det være stor sannsynlighet for at smolt blir ført ned til inntakskummen og videre ned til kraftstasjonen der muligheten for overlevelse gjennom turbinen kan være lav. Det vil også være fare for tørrlegging av gyte- og oppvekstområder nedstrøms planlagt kraftstasjon, ved utilsiktet stans i kraftverket.

Lav vannføring kan føre til lavere produksjon av bunndyr på stekningen mellom inntaket og kraftstasjonen som følge av uttørring av elvebunnen og frost. Av samme grunn kan en også få mulig redusert overlevelse av fiskeyngel.

I biologisk mangfold rapporten er konsekvensene av tiltaket vurdert å ha middels negativ konsekvens for biologisk mangfold. I konsesjonssøknaden er virkningen på fisk og vannfauna ut fra tilgjengelig kunnskap vurdert som liten - middels negativ. Denne vurderingen er ikke hentet fra biologisk mangfold rapporten, men er søkers egen vurdering.

NVE mener at kunnskapsgrunnlaget for skadevirkninger på anadrom fisk er tilstrekkelig ut fra at dette skal så i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven (nml) § 8. NVE mener at det ikke foreligger tilstrekkelig gode løsninger på problemstillingen rundt oppvandrende laks og sjørret og nedvandrende smolt, samtidig som en strekning på ca. 450 m på anadrom strekning blir berørt.

NVE har tidligere behandlet flere saker som har klare likhetstrekk med Ingafossen kraftverk. Alle disse prosjektene er avslått på et eller annet tidspunkt i prosessen fra melding til gjennomført høring. Vi viser blant annet til Hauken/Selstad kraftverk i Gaularvassdraget, Mjølnerødfossen i Enningsdalselven, Åbofossen i Storelva på Fosen og Palmafossen i Raundalselva (sidegren til Vossovassdraget). Felles for disse er at inntak og utløp fra kraftverket befinner seg på lakseførende strekning og vassdraget er vernet eller inngår blant de nasjonale laksevassdragene. Det er også avslått et omsøkt kraftverk i Nustadfoss i Stjørdalsvassdraget med utløp øverst på lakseførende strekning i et nasjonalt laksevassdrag. I samme periode er det ikke gitt konsesjon til å bygge kraftverk som har hatt tilsvarende likhetstrekk.

Oppsummering

I helhetsvurderingen legger NVE vekt på at et kraftverk med planlagt inntak på en fiskeførende strekning vil medføre store negative konsekvenser for oppvandring av anadrom fisk og utvandring av smolt av laks og sjørret. Sogndalselva er vernet etter verneplan IV og det omsøkte tiltaket vil ha en negativ effekt på verneverdien vannfauna som er tillagt stor verneverdi. Etter vår vurdering vil da en utbygging være i konflikt med bestemmelsene i vannressursloven § 35, 1.ledd, post 5. Fordelene ved tiltaket som i hovedsak går ut på 4,9 GWh ny fornybar energiproduksjon skal da ikke tillegges verdi.

Konklusjon

NVE kan i medhold til vannressursloven § 24, 2. ledd, bokstav c) unnlate å sende en søknad på høring dersom det er klart at søknaden vil bli avslått. Basert på foreliggende utkast til søknad med biologisk mangfold- rapport finner vi det klart at søknadsutkastet må avslås.

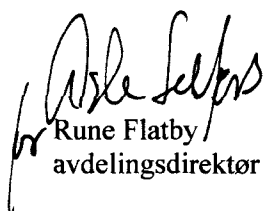
NVE avslår søknaden om bygging av Ingafossen kraftverk uten ytterligere saksbehandling da kriteriene i vannressursloven § 35, 1. ledd, post 5 ikke er oppfylt. Det planlagte kraftverket vil komme i konflikt med vassdragets verneverdier. Tiltaket vil føre til en betydelig endring av naturlig vannføring og vandringsforhold som vil ha negative konsekvenser for anadrom fisk i Sogndalselva som går under verneverdien vannfauna. Konesjon kan ikke gis i strid med verneverdiene, jf. vannressursloven §§ 34 og 35, 1. ledd, post 5 og 8. På grunn av tiltakets plassering og verneverdiene art er det lite sannsynlig at konflikten kan løses med endringer av tiltaket.

NVE har ikke vurdert tiltakets konfliktgrad i forhold til andre allmenne interesser som blant annet landfauna, kulturminneverdier og friluftslivsinteresser som også inngår som deler av grunnlaget for vernet da vi mener at fiskeinteresser i så stor grad berøres at dette i seg selv er tilstrekkelig til å avslå søknaden uten ytterligere saksbehandling.

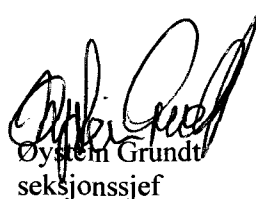
Klageadgang

NVEs avgjørelse er et enkeltvedtak som kan påklages til Ojle- og energidepartementet (OED) innen tre uker fra det tidspunkt underretningen er kommet fram til partene, jf. kap. VI i forvaltningsloven. En eventuell klage skal kunne begrunnes skriftlig, stilles til OED og sendes gjennom NVE.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Kopi: Sogndal kommune, Postboks 153, 6851 Sogndal

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Njøsavegen 2, 6863 Leikanger